

управління капітальними інвестиціями, змогли скоротити нецільове використання коштів на 20% за п'ять повоєнних років.

Україна планує запровадити подібну систему для реалізації контролю за використанням міжнародної фінансової допомоги та інвестицій на відновлення економіки. Зазначене сприятиме вдосконаленню бухгалтерського контролю, зокрема запровадженню автоматизованої системи моніторингу та звітності за інвестиційними проектами.

Дійове управління капітальними інвестиціями, враховуючи контроль витрат та моніторинг інвестиційних проектів, виступає ключем до забезпечення прозорості та зниження інвестиційних ризиків, пов'язаних із змінами економічного середовища. Впровадження автоматизованих систем бухгалтерського обліку сприятимемо підвищенню ефективності і достовірності фінансової звітності. Таким чином, прозорий і релевантний облік капітальних інвестицій у післявоєнних економіках є важливим фактором, що сприяє економічному відновленню та стабільності і вимагає постійного вдосконалення та інноваційних підходів для забезпечення сталого розвитку.

Інформаційні джерела

1. Заболотний О. І. Бухгалтерський облік капітальних інвестицій в умовах економічної нестабільності: нові підходи та практичні аспекти. Київ: АТ «Державна облікова палата України», 2023. 320 с.

2. Кривенко О. С. Управлінський облік капітальних інвестицій: нові методи та інструменти. Харків: Видавництво "Фактор", 2023. 280 с.

3. Луцишин С. В. Аналіз міжнародного досвіду обліку капітальних інвестицій в умовах післявоєнної відбудови. Львів: Видавництво "Каменярь", 2022. 250 с.

4. Мельниченко Т. В. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку в післявоєнній економіці: виклики та рішення. Київ: Видавництво "Ліра-К", 2023. 310 с.

5. Писаренко І. В. Економічна стабільність та капітальні інвестиції: ролі бухгалтерського обліку в умовах кризи. Харків: Видавництво "Інноваційний розвиток", 2023. 300 с.

6. Собенко Н. Світовий банк назвав суму, потрібну на відновлення України. URL: <https://suspilne.media/422325-svitovij-bank-nazvav-sumu-potribnu-na-vidnovlenna-ukraini/> (дата звернення 30.10.2024).

УДК 364.3:339.9

С.А. Попель, канд. екон. наук (*ХУУП ім. Л.Юзькова, Хмельницький*)

А.П. Кубіна, здоб. ОС «бакалавр» (*ХУУП ім. Л.Юзькова, Хмельницький*)

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ФІНАНСУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Зарубіжний досвід фінансування соціального забезпечення відображає різноманітні підходи до організації систем соціального захисту населення. У різних країнах ці системи можуть варіюватися залежно від економічного

розвитку, політичних пріоритетів та соціальних традицій. Основні моделі фінансування включають державне фінансування через податки, внески працівників і роботодавців, а також приватні ініціативи. Вивчення цих підходів дозволяє зрозуміти, як ефективно забезпечувати соціальну підтримку та адаптувати її до конкретних умов кожної країни.

У світовій практиці виділяють три основні моделі фінансування соціального забезпечення: ліберальну (англосаксонську), консервативну (континентальну) та соціал-демократичну (скандинавську). Джерела фінансування соціальних програм включають: страхові внески працівників та роботодавців, бюджетні кошти (податкові надходження), кошти недержавних фондів та організацій, а також добровільні внески громадян. Важливим аспектом є забезпечення оптимального співвідношення між різними джерелами фінансування для досягнення стійкості системи та ефективного розподілу соціальної відповідальності між державою, бізнесом та громадянами. В розвинених країнах спостерігається тенденція до диверсифікації джерел фінансування та посилення ролі недержавного сектору в наданні соціальних послуг [4, с. 37].

Німеччина традиційно вважається однією з країн з найрозвиненішими системами соціального забезпечення в Європі, що підтверджується і даними за 2023 рік, представленими в таблиці 1. Порівняння ключових показників соціального захисту Німеччини та України дозволяє оцінити масштаби та ефективність соціальних програм в обох країнах та виявити основні відмінності [1, с. 90].

Таблиця 1 – Порівняльна характеристика показників соціального забезпечення Німеччини та України за 2023 рік

Показник	Німеччина	Україна
Витрати на соціальний захист (% від ВВП)	29,3	7,9
Пенсійні видатки (% від ВВП)	10,1	8,5
Розмір мінімальної пенсії	514 євро	2980 грн (~68 євро)
Середня пенсія	1,543 євро	5816 грн (~132 євро)
Рівень безробіття, %	5,7	18,3
Допомога по безробіттю	449 євро	1500 грн.
Витрати на охорону здоров'я (% від ВВП)	11,3	3,3

Джерело: узагальнено авторами на основі [2; 3]

Порівняльний аналіз систем фінансування соціального забезпечення Німеччини та України виявляє як спільні риси, так і суттєві відмінності. Обидві країни використовують страхову модель соціального захисту, де фінансування відбувається за рахунок страхових внесків працівників та роботодавців. Проте німецька система характеризується вищим рівнем диверсифікації джерел фінансування, чітким розподілом відповідальності між учасниками та значно більшими обсягами фінансування (29,3% ВВП проти 7,9% в Україні). Ключовими перевагами німецької моделі є висока автономність страхових

фондів, прозорість адміністрування, ефективна система електронного обліку та контролю, а також значна участь роботодавців у фінансуванні соціальних програм.

Німецька система соціального забезпечення базується на принципах соціальної держави та страхової моделі Бісмарка, що передбачає тісний взаємозв'язок між соціальними виплатами та трудовою діяльністю. Структура системи включає п'ять основних компонентів: пенсійне страхування, медичне страхування, страхування на випадок необхідності догляду, страхування від нещасних випадків та страхування на випадок безробіття. Кожен з цих напрямків має власні механізми фінансування, але всі вони базуються на принципі солідарного розподілу відповідальності. Фінансування здійснюється переважно за рахунок страхових внесків, які сплачуються порівну роботодавцями та працівниками (крім страхування від нещасних випадків, яке повністю фінансується роботодавцями). Держава бере участь у фінансуванні через федеральні субсидії та покриття дефіциту бюджетів страхових фондів.

Особливістю німецької моделі є чітке розмежування відповідальності між усіма учасниками системи. Роботодавці зобов'язані реєструвати працівників у системі соціального страхування та своєчасно сплачувати внески. Працівники, також, беруть активну участь у фінансуванні через сплату страхових внесків, розмір яких залежить від рівня заробітної плати. Держава виступає гарантом соціального захисту, забезпечуючи законодавчу базу, контроль та додаткове фінансування, а адміністрування соціальних виплат здійснюється через систему самоврядних страхових організацій (кас), які мають значну автономію в управлінні коштами та наданні послуг. Важливим елементом є наявність електронної системи обліку та автоматизованої обробки даних, що забезпечує прозорість та ефективність адміністрування.

Ефективність німецької моделі підтверджується високим рівнем соціального захисту населення та фінансовою стійкістю системи. За даними статистики, система охоплює близько 90% населення обов'язковим медичним страхуванням, забезпечує високий рівень пенсійного забезпечення (середня пенсія становить близько 48% від середньої заробітної плати) та ефективний захист від соціальних ризиків. Важливим показником ефективності є також високий рівень задоволеності населення якістю соціальних послуг та довіри до системи соціального страхування. Разом з тим, система постійно адаптується до нових викликів, таких як демографічні зміни та цифровізація, що дозволяє підтримувати її ефективність у довгостроковій перспективі [1, с. 94-95].

Для підвищення ефективності системи соціального забезпечення в Україні необхідно впровадити низку заходів, запозичених у німецькій моделі, що передбачає автоматизацію процесів обліку та контролю, оптимізацію механізмів призначення і виплати соціальної допомоги, а також активнішу участь соціальних партнерів у розробці та реалізації соціальної політики. Особливу увагу варто приділити розвитку недержавного пенсійного забезпечення та впровадженню обов'язкового медичного страхування. Водночас необхідно враховувати відмінності в економічному потенціалі країн, рівні доходів населення та історичні особливості розвитку систем соціального

захисту. Ключовим завданням є поступова трансформація української системи з урахуванням успішних елементів німецької моделі при збереженні соціальної стабільності та фінансової стійкості.

Отже, вивчення зарубіжного досвіду фінансування соціального забезпечення, зокрема, на прикладі Німеччини, демонструє ефективність страхової моделі Бісмарка, що базується на чіткому розподілі відповідальності між державою, роботодавцями та працівниками. Порівняння німецької та української системи виявляє значні відмінності в обсягах фінансування та рівнів соціального захисту, що передбачає потребу додаткового впровадження в Україні успішних елементів німецької моделі – процесів автоматизації, розвитку недержавного пенсійного забезпечення та впровадження обов'язкового медичного страхування, враховуючи при цьому місцеві економічні умови та соціальні особливості.

Інформаційні джерела

1. Сидорчук А.А. Система соціального захисту населення в Німеччині: сучасний стан і перспективи розвитку. *Економічний вісник*. 2023. № 2. С. 89-96.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Офіційний сайт Федерального статистичного управління Німеччини. Соціальна статистика. URL: https://www.destatis.de/DE/Home/_inhalt.html
4. Баранник Л. Б. Соціальний захист громадян : навчальний посібник / Вид. 2-ге, доповнене і перероблене. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2017. 246 с.

УДК 657:658.8

І.П. Порсюрова, канд. екон. наук, доц. (*ННІ «УІПА» ХНУ ім. В.Н. Каразіна, Харків*)

МАРКЕТИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ В ОБЛІКОВІЙ СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЯМИ ЗАКЛАДІВ РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ

В сучасних умовах економічних викликів, що постають перед закладами ресторанного бізнесу, зумовлені якісно новими вимогами споживачів до інновацій та зручностей, новими технологіями управління взаємодією з клієнтами й появою нових, невеликих закладів, які мобільно реагують на зміну кон'юнктури ринку. За допомогою якісних маркетингових досліджень підприємства ресторанного бізнесу здійснюють дослідження ринку, а саме потенційні ринки збуту та їх ємність, визначають учасників ринку, тобто частки споживачів, конкурентів, визначається ступінь монополізації ринку, що впливає на інноваційний розвиток та отримання прибутку. Завдання маркетингових досліджень інновацій полягає в тому, щоб оцінити інформаційні потреби й забезпечити керівництво підприємства інформацією: точною, надійною,